

Список використаних джерел

1. Погорецький М., Шеломенцев В. Пошукові ознаки об'єктів оперативного пошуку: поняття та сутність. Вісник Академії управління МВС. 2010. № 4 (16). С. 114–121.
2. Албул С.В. Оперативний пошук як організаційно-тактична форма оперативно-розшукової діяльності кримінальної поліції України: поняття та сутність. Scientific bases of solving of the modern tasks : Abstracts of XIX international scientific and practical conference. Frankfurt am Main, Germany, 2020. P. 138–144.
3. Черняк А. М. Оперативний пошук фактичних даних про злочини у міжнародному студентському обміні. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2016. № 1. Ч. 2. С. 144–153
4. Тіхонов С. В., Василичук В. І. Стадії оперативно-розшукової діяльності. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2022. Т. 9–10. С 37–44. DOI: 10.18523/2617-2607.2022.9-10.37-44.
5. Грібов М. Л. Виявлення та викриття використання у кримінальному провадженні оперативно-розшукової інформації, отриманої з порушенням прав людини. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 1. С. 445–448 DOI: 10.32782/2524-0374/2023-1/105.

Южека Роман Сергійович,

здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, член Громадської організації «Спілка освітян України»

Науковий керівник:

Крамаренко Юрій Миколайович,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ НЕВПІЗНАНОГО ТРУПА АБО ВИЯВЛЕННЯ ЙОГО ЧАСТИН

У сучасному світі встановлення особи невпізаного трупа або виявлення його частин є важливою складовою судово-медичної практики. Однак, цей процес не завжди є простим, оскільки вимагає високої кваліфікації та доступу до сучасних технологій.

Встановлення особи невідомого трупа або виявлення його частин є складним завданням, яке потребує комплексного підходу та використання сучасних технологій. Завдяки розвитку науки та техніки з'явилося багато нових методів, які дозволяють ідентифікувати особу навіть у тих випадках, коли традиційні методи не дають результату.

Комп'ютерна томографія (далі – КТ) та магнітно-резонансна томографія (далі – МРТ) являють собою ключові методи дослідження, що використовуються в сучасній судовій медицині для встановлення ідентичності особи за залишками тіла. Ці технології дозволяють отримувати детальні зображення внутрішніх органів та тканин тіла, що надає медикам можливість виявити характерні особливості та ознаки, які можуть бути використані для ідентифікації. Головною перевагою є можливість отримати тривимірне зображення, що дозволяє провести більш точні порівняння та визначити особливості структури органів.

Деякі комп'ютерні програми дозволяють автоматизувати процес ідентифікації залишків тіла за допомогою отриманих зображень, що зменшує людський фактор та підвищує швидкість виявлення. Крім того, розвиток технологій у цій сфері сприяє розробці нових методів обробки зображень, які дозволяють отримувати ще більш точні результати ідентифікації особи [1, с. 98].

Розробка спеціалізованих програмних засобів у сфері судової медицини відкриває нові можливості для автоматизації процесу ідентифікації особи за залишками тіла. Ці програмні засоби дозволяють швидко та ефективно порівнювати отримані дані з базами даних, що значно прискорює процес встановлення ідентичності. Крім того, такі програми можуть використовувати велику кількість параметрів для порівняння, що робить ідентифікацію більш точною та надійною.

Однією з переваг цих програмних засобів є їх здатність адаптуватися до різноманітних умов та типів залишків тіла, що робить їх універсальними у сфері судово-медичної практики. Використання таких програмних засобів сприяє підвищенню точності та швидкості ідентифікації, що є критичним у випадках експертного вирішення судових справ та розслідування злочинів.

При масовій загибелі людей, що супроводжується руйнуванням трупів з втратою багатьох ідентифікаційних ознак, особливого значення набуває ідентифікація особистості по кістковим останкам і зубам, які найбільш стійкі до руйнівних факторів навколишнього середовища. Кістки мають велике число індивідуальних ознак і, що особливо важливо для практики, зберігаються тривалі терміни, які обчислюються роками, в той час, як м'які тканини швидко руйнуються під впливом процесів гниття. По кістках навіть через багато років після смерті можна розпізнати індивідуальні ознаки, що служать підставою для ідентифікації: вроджені вади розвитку, наслідки перенесених протягом життя поранень, їх давність, сліди захворювань

і професійної діяльності. Навіть останки після кремації можуть охоплювати фрагменти голівки плечової, стегнової кісток, тазу, черепа і зубів, які достатні для діагностики прижиттєвих переломів, вад розвитку, захворювань та інших групових ознак [2, с. 78].

Штучний інтелект (далі – ШІ) відіграє важливу роль у сучасній судовій медицині, особливо в контексті ідентифікації особи за залишками тіла або його частин. ШІ може аналізувати великі обсяги даних, що отримані з різних джерел, таких як КТ, МРТ та інші медичні дослідження, та швидко виявляти закономірності, які важливі для ідентифікації. Це дозволяє підвищити точність і швидкість ідентифікації, що може мати вирішальне значення у розслідуванні злочинів або інших правових процесах.

Однією з переваг використання ШІ є його здатність виявляти взаємозв'язки та патерни, які можуть залишитися непоміченими людським оком. Це дозволяє зробити процес ідентифікації більш об'єктивним та надійним. Крім того, використання ШІ у судовій медицині сприяє розвитку нових методів обробки даних та аналізу, що може принести значний внесок у підвищення ефективності судово-медичної практики.

Дактилоскопія є одним з найстаріших та найнадійніших методів ідентифікації особи. Основна ідея полягає у використанні унікальності відбитків пальців, які формуються завдяки папілярним лініям та борознам на шкірі. Ці відбитки не лише унікальні для кожної людини, а й залишаються практично незмінними протягом усього життя. Таким чином, дактилоскопія дозволяє встановити особу з високою ступенем достовірності [3, с. 176].

Однією з основних переваг дактилоскопії є її простота та доступність. Для проведення ідентифікації достатньо лише відбитків пальців, які можуть бути отримані шляхом натискання на спеціальний дактилоскоп або за допомогою сканера. Цей метод використовується не лише в криміналістиці, а й у багатьох інших сферах, де важлива точна ідентифікація особи, таких як охорона здоров'я, соціальні служби та банківська справа.

ДНК-аналіз є одним з найточніших методів ідентифікації особи, оскільки ДНК унікальна для кожної людини, за винятком однойцевих близнюків. Цей метод базується на порівнянні ДНК-профілю особи з відомими ДНК-профілями, що дозволяє з високою точністю визначити особу. ДНК-аналіз може бути використаний у випадках, коли інші методи ідентифікації, такі як дактилоскопія, не можуть бути застосовані, наприклад, у випадках масових катастроф або коли злочин відбувся без залишення слідів.

Однією з ключових переваг ДНК-аналізу є його висока точність та надійність. Цей метод може бути використаний у будь-яких умовах та за будь-яких обставин, що робить його незамінним інструментом

для правоохоронних органів та судово-медичних експертів. Використання ДНК-аналізу у сучасній судовій медицині є однією з ключових стратегій для вирішення складних ситуацій, пов'язаних з ідентифікацією особи за її генетичним кодом.

Наприклад, у 2022 році в Харківській області сталася подія, яка відображає значний прорив у сфері ідентифікації загиблих осіб. До цього часу встановлення ідентичності загиблих осіб часто було складним завданням, проте завдяки використанню передових технологій, таких як ДНК-аналіз, було можливо точно визначити особу солдата та інформувати родину про його смерть.

Процес ідентифікації розпочався зі збору біологічного матеріалу від загиблого та його близьких родичів. Відбір зразків крові, слини та кісток став важливим етапом, що дозволило встановити достовірну інформацію про генетичний код солдата. Подальший крок включав секвенування ДНК та порівняння його з великою базою даних.

Однак, ключовим етапом став аналіз результатів за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, призначеного для автоматизованого аналізу ДНК-профільів. Це дозволило здійснити швидко та точно порівняння генетичних характеристик, встановити ідентичність загиблого та повідомити про це його родину.

Візуалізація та реконструкція обличчя є важливими методами судово-медичної експертизи, які дозволяють відтворити зовнішній вигляд людини за її черепом. Ці методи можуть бути корисними у випадках, коли інші методи ідентифікації, такі як дактилоскопія чи ДНК-аналіз, не можуть бути застосовані, наприклад, у випадках, коли знайдено лише скелет або череп. Візуалізація та реконструкція обличчя дозволяють створити пристойне зображення особи, що може бути використане для подальшої ідентифікації або розшуку [4, с. 53].

Однією з переваг цих методів є їх можливість відтворювати обличчя з високою ступенем відповідності до реального вигляду людини. Завдяки використанню антропологічних та медичних даних, а також спеціальних програмних засобів, можливо отримати достовірне зображення обличчя, яке може бути важливим доказом у судових справах або розслідуваннях злочинів.

На думку науковців Александренко О. В. та Женутій В. І., «сучасні технології у сфері ідентифікації особи відкривають широкі можливості для правоохоронних органів та судових експертів. Наприклад, комп'ютерна томографія та магнітно-резонансна томографія дозволяють отримати детальні зображення внутрішніх органів та тканин тіла, що допомагає ідентифікувати особу за залишками тіла з високою точністю. Штучний інтелект у свою чергу може аналізувати великі обсяги даних та швидко виявляти закономірності, що підвищує швидкість і точність ідентифікації» [5, с. 13].

Проте, кожен з цих методів має свої обмеження. Наприклад, дактилоскопія не ефективна у випадках, коли відбитки пальців пошкоджені або відсутні. ДНК-аналіз, хоча і дуже точний, може бути дорогим і трудомістким у виконанні. Візуалізація та реконструкція обличчя, хоча і важливі методи, не завжди дають точний результат через складність відтворення зовнішнього вигляду за черепом. Тому, при використанні сучасних технологій важливо бути уважним та здійснювати ідентифікацію з урахуванням всіх можливих обмежень і побічних факторів.

Саме тому, сучасні технології значно полегшують процес встановлення особи невідомого трупа або виявлення його частин. Використання цих технологій дозволяє ідентифікувати особу навіть у тих випадках, коли традиційні методи не дають результату. Проте, важливо пам'ятати, що кожен з методів має свої обмеження.

Узагальнюючи, використання сучасних технологій, таких як комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія та штучний інтелект, у судовій медицині дозволяє підвищити точність та швидкість встановлення особи невідомого трупа або виявлення його частин. Такі технології вже застосовуються в практиці й з кожним роком стають все більш доступними та ефективними.

Список використаних джерел

1. Криміналістика : навчально-методичний посібник / Тіщенко В. В., Подобний О. О. Одеса : Видавництво «Юридика», 2022. 236 с.
2. Мішалов В. Д., Войченко В. В., Козлов С. В. Комплексний підхід проведення ідентифікації тіл загиблих осіб в умовах збройного конфлікту. *Morphologia*. 2022;16 (3). С. 76–82.
3. Криміналістична техніка, тактика і методика : навчальний посібник. В. В. Копча, Н. В. Копча. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.
4. Криміналістика : підручник. В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексеев та ін. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.
5. Александренко О. В., Женутій В. І. Інновації та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі: сучасні можливості та проблеми застосування. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: Матеріали міжнар. «круглого столу», Харків, 12 грудня 2019. Харків: Право, 2019. С. 10–14.